

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 20.

Sreda 5. marca 1930.

Leto V.

Ogromna manifestacija za delavske pravice in zaščito.

Akcija delavskih strok. organizacij proti nakanam delodajalcev.

Prihod direktorja Mednarodnega urada dela Alb. Thomasa v Jugoslavijo. — Impozantno zborovanje strokovnih organizacij v Beogradu. — Radijski prenos zborovanja. Protestna akcija na isti dan in ob isti uri po celi državi.

Delavski apel na vlado.

Deputacija 44 članov delavskih strokovnih organizacij z živkom Topalovičem na čelu.

Reakcija ne more biti namen revizije socialne zakonodaje.

V soboto dopoldan se je predstavila delegacija delavske konference v Beogradu ministru socialne politike in narodnega zdravja. V imenu deputacije, ki je štela štirinštirideset članov, je dr. Živko Topalović razložil ministru socialne politike želje jugoslovanskega delavstva glede delavske socialne in varstvene zakonodaje. Minister je v svojem odgovoru poudaril, da vlada nima namena podpirati reakcionarnih nakan. Vlada še nikdar ni nameravala poslabšati delavske zakonodaje. Minister je govoril tudi o razširjenju pokojninskega zavarovanja za nameščence na vso državo in o zavarovanju monopolskih delavcev za pokojnine po vsej državi. Vlada hoče ostati nad strankami in zastopati interese, ki so v korist vsemu narodu in državi.

Deputacijo je pozneje sprejel namesto predsednika vlade dr. Ninko Perić, predsednik vrhovnega zakono-

nodajnega sveta. Ta je izjavil, da vlada ne namerava ustreči vsem zahtevam delodajalcev. Vlada si bo triinštridesetkrat premislila, preden bo izvedla revizijo. Delavski zastopniki imajo pravico, da zahtevajo ohranitev zakonodaje, ker se deloma ne izvaja, dasi bi se morala.

Delavska konferenca v Beogradu, posredovanje Alberta Thomasa in delavska deputacija so jasno, ob pravem času in na primernih mestih povdarili stališče delavstva. Vprašanje socialne in delavskovarstvene zakonodaje je pa še v razpravi in nedvomno bodo gospodarski krogi še napenjali svoje sile, da škodujejo delavstvu.

Zato je potrebna budnost, zato je potrebna strokovna organizacija, zato so potrebne delavske zbornice, da vse zlasti v tem trenutku čuvajo to, kar imamo sedaj in v bodoče.

Govor Thomasa na zborovanju.

Socialna zakonodaja sloni na inspekciji dela in na delavski strokovni organizaciji.

Albert Thomas na konferenci delavstva v Beogradu.

Na ogromni manifestaciji enotnega delavstva v dvorani beogradske delavske zbornice za zavarovanje delavcev in delavsko varstvo je govoril direktor Mednarodnega urada dela v bistvu naslednje tople besede:

Sodrug, z velikim veseljem sem nocoj med vami, skupaj z iskrenimi in pazljivimi ljudmi. Stopajoč na oder, ne morem kaj, da se ne bi spominjal prejšnjih svojih bivanj v Beogradu. Leta 1924 sem poiskal, ko sem prišel v Beograd, kakor to vedno naredim, sodruga, delavce. Našel sem jih na neki pusti planotici, v obsežni baraki, skoro kolibi. Razgovarjali so se tam o svojih vprašanjih, o svojih skrbih, o svojem trpljenju. Dve leti potem sem jih že našel v skromni sobi pri delu, ali tu je že nekaj bilo, kar je pričalo, da se delo organizira. Ta večer je pa za me proslava vašega novega napredka; nahajamo se namreč, malo rečeno, v desetkrat večjem številu na zboru kakor prej, na sijajnem zboru med sodrugi vseh pravcev, na izredno važnem zboru, ki je poslušal referate, ki bi bili v čast tudi mnogo starejšim organizacijam.

Teh referatov sicer nisem razumel, ali so mi jih moji sodrugi in prijatelji sproti prevajali. Razumel sem dobro, kaj so prve in glavne

skrbi delavskega razreda v Jugoslaviji. Rečem pa vam, da me te vaše skrbi niso prav nič iznenadile. Vi vidite tukaj tisto borbo, ki jo vodijo vaši sodrugi po vseh državah. Povsod je ista borba za delavsko varstvo, za družabno varstvo. Pri vas ima borba deloma poseben značaj. Poznam vašo zakonodajo iz leta 1922. Poznam jo prav dobro.

To je res velika, sijajna zakonodaja. Mednarodni urad dela pa ima glavno skrb v tem, da se dan za dnem doseže boljše izvajanje zakonodaje o delavskem varstvu. To je naša največja in najvažnejša naloga. Od leta do leta uvajajo države sklenjene dogovore oziroma konvencije ter je dejansko njih dolžnost to, ker so članice mednarodne organizacije dela in vrše s tem samo svojo dolžnost, ki so jo prevzele. Mednarodni urad dela nima pravice, da zapoveduje, marveč sklicuje ankete, če treba. Vaša zakonodaja je lepa, kakor sem rekel. Zato se jaz, sodrug, z vsem srcem pridružujem željam in zahtevam delavskega razreda Jugoslavije, da se obstoječi zakoni v celoti izvajajo. Resnica je, da jaz kot direktor Mednarodnega urada dela ne morem prezreti delodajalskega memoranda, moram preštudirati njih razloge, moram vpoštevati tudi splošno gospodarsko krizo, ali bili bi slab

čuvaj delovnih interesov, ki so določeni po konvencijah, če ne bi izjavil, da je naš cilj, da so delavci zdravi, da se delavcem omogoči dostojno življenje ter da končno delavske otroke očuvamo pred eventualno zlorabo po industriji. Vedno in ob vsakem trenutku mora biti to naša vodilna misel.

Vi vodite danes isto borbo, ki se vodi v moji domovini v Franciji. V Franciji se istotako vodi okoli tega vprašanja ostra borba. Jaz se, moram priznati, čudim tako vam kakor nam, kako vodimo to borbo, s tako velikim naporom za doseg delavskih ciljev, za preprečenje vseh inozemskih vplivov.

Če mi je dovoljeno, da vam tu na tem mestu s svojo besedo obljubim moralno pomoč, vas zagotovem, da vaša borba povsem soglaša z velikimi principi naše mednarodne organizacije dela.

Zahvaljujem se vam prav posebno, da ste se pobrigali za inspekcije dela. Zakaj, ker brez svobodne in avtonomne inspekcije dela sploh ni delavske zaščite.

Strinjam se z vašimi referenti. Popolnoma se jim pridružujem. Toda ne želim, da vas mučim v jeziku, ki ga večina vas ne more razumeti. Zaključujem s tem, kar sem vam hotel povedati, da je garancija za socialno zakonodajo dvojnina, in sicer:

socialna zakonodaja sloni na inspekciji dela in na delavski strokovni organizaciji dela.

Brez organizacije delavcev bi bil Mednarodni urad dela neploden, jalov. Podlaga vsemu delu je strokovno predstavnštvo. Ko je po burnih časih, ki so sledili vojni, nastala doba zmed in generalnih stavk, je bilo vprašanje ratifikacije konvencij na mrtvi točki. Šele potem smo, za kar se imamo zahvaliti trdnim strokovnim organizacijam, dosegli velike in koristne rezultate. Zaupamo v bodočnost strokovnih organizacij in z njimi tudi Mednarodnega urada dela; danes, po desetih letih obstoja, čvrsto tudi ta zaupa v svojo bodočnost. V imenu Mednarodnega urada dela sem prišel, da vas nocoj pozdravim. Hrastič, ki so ga prinesli estonski delavci in ki smo ga zasadili pred desetimi leti na obali Lemanskega jezera, napreduje, rase, zasaja globoko v zemljo svoje korenine. V njegovi senci bo delavski razred našel, kakor se nadejam, varstvo in blagostanje.

Govor je posnet po časopisnih poročilih. Omeniti moramo pa, da je Thomas v uvodu svojega govora poudaril, da govori delavcem kot strokovničar in socialist.

Mednarodni urad dela in delavska zaščita v Jugoslaviji

Albert Thomas intervenira v Beogradu.

V petek zvečer je prisostvoval Albert Thomas konferenci Delavskih zbornic in strokovnih organizacij v Beogradu.

Delavski referati so podali na konferenci poročila o snovi, ki smo že o njej pisali: o socialnem zavarovanju (Uratnik), o varstvu delavcev (Pfeifer) in o inspekcijah dela (Džurić). Konferenco so pozdravile vse strokovne organizacije in poleg tega je še dr. Živko Topalović prevajal francoski govor Alberta Thomasa. Naši čitatelji so mogli slišati govore tudi po radiu po celi državi. Udeležba na konferenci je bila ogromna in soglasno odločno nastopanje govornikov kakor zborovalcev.

Direktor Albert Thomas pa se je kot uradnik Mednarodnega urada dela predstavil tudi drugim važnim državnim in privatnim funkcionarjem ter korporacijam.

Avdijence Alberta Thomasa.

V petek dopoldan je bil v avdijenci pri predsedniku vlade generalu Živkoviću, ministru namestniku za zunanje posle dr. Kumanudiju in ministru za socialno politiko, pri dr. Drinkoviću.

Thomas na konferenci z delodajalci.

V soboto pa je imel Thomas konferenco z delodajalskimi zastopniki. Na tej konferenci je izjavil Thomas na znana izvajanja delodajalcev, da mišljenja delodajalskih govornikov ne bi mogel sprejeti. V Mednarodnem uradu dela smo navajeni v tem pogledu iskrenosti in stvarnosti. Vi dolžite delavce zaradi težkega položaja, delavci pa mene kot direktorja Mednarodnega urada dela. Opažam pri tem politično težkočo. Ravno takrat, ko hočem posredovati pri reviziji ali glede izvajanja vaše socialne zakonodaje, ste vi prvi, ki mi očitate, da se vmešavam v vaše stvari. Mednarodni urad dela ima vsekakor pravico, da se briga za ratifikacijo konvencij in informira, kako se ratificirane konvencije izvajajo. Vaše pomisleke hočem s pomočjo svojih strokovnih delavcev pri uradu proučiti in dognati, koliko so utemeljeni. Ne predlagam vam nikakega načina, kako naj se spor reši. Ali povem vam, da ste tudi vi v težkem položaju. Vaši vidiki mi niso znani do podrobnosti. Ne maram svojega mišljenja usiljevati, pač pa bo o tem odločala avtoriteta Mednarodnega urada dela. Samo en izhod je: porazgovorite se. V Angliji se je pot pogajani mogla nastopiti šele, ko je prišla na vlado delavska stranka. V Švedski je že tako, isto

store v Avstriji. Organizacija z organizacijo se mora pogoditi. Mislili boste morda, da delavci niso kvalificirani za pogajanja; toda verujte, tudi po drugih državah so bili industriji prisiljeni, da hodijo po tej poti. Ne vem, ali vas bom razočaral ali ne, ker ne morem drugače kot direktor Mednarodnega urada dela, če pravim, da ne vem, zakaj bi bilo treba izmenjati dobro zakonodajo. Končno svetuje Thomas, da naj se veljavna zakonodaja po možnosti uvaja vsaj postopoma. To bo najboljši rezultat.

Tajnik industrijske zveze ing. Šuklje je izjavil, da se v banovinah onkraj Save in Dunava delavska zakonodaja izvaja. Misli pa, da so skoro nemogoča direktna pogajanja med delodajalci in delavci, čeprav bi veroval, da bi taka pogajanja dovedla do dobrih rezultatov. (Op. ur.: osemurni delavnik in inspekcija dela se pri nas ne izvajata niti po potrebi!)

Drugi govorniki so navajali svoje znane teze, ki v narodnem gospodarstvu ne drže.

Končno je izjavil Thomas, da prihaja na tej konferenci od iznenadenja do iznenadenja. Tu ni druge pomoči, kakor točna analiza vaših in delavskih zahtev. Pretiravanja razumem, kdo pa še ni pretiraval! Revizijo hočete, a druge poti ni kakor pogajanja. Presojati moramo tri stvari pri tem: gospodarski položaj države, resnično stanje, v koliko se izvaja delavska zakonodaja in končno podrobne podatke o vaših načrtih vobče.

Audijenca na dvoru.

V soboto je sprejel ob 1. uri popoldan Thomasa kralj v avdijenco, ter ga pridržal na kosilu.

Obisk Thomasa v delavskih socialnih ustanovah.

Dopoldne — v soboto — je Thomas v spremstvu svojega kabinetnega šefa Vipla in načelnika ministrstva socialne politike Dušana M. Jeremića obiskal delavsko zavetišče in druge delavske ustanove.

Predavanje Thomasa na univerzi.

Zvečer ob šestih je imel Thomas v svečanostni dvorani vseučilišča predavanje o desetletnem delu Mednarodnega urada dela.

Kapitalisti nočejo razorožiti.

Angleški bankirji in kapitalisti proti razorožitvi.

Curchill je imel dne 26. m. m. v Londonu shod veleindustrijcev in finančnikov, na katerem je ostro napadal angleško delavsko vladno, ker na pomorski konferenci popušča glede tradicionalne sile Anglije. Shod je sprejel resolucijo, v kateri protestira proti vsakemu nadaljnjemu razoroževanju.

Protestno zborovanje delavskih mas v Mariboru.

Proti nameram delodajalcev, poslabšati socialno zakonodajo. Radio v službi delavskega gibanja. Prvo radijsko zborovanje v Mariboru.

Svobodne strokovne organizacije v Mariboru so enako kakor v drugih krajih države, sklicale v petek zvečer velik protestni shod proti zahrbtnim nameram jugoslovanskih delodajalcev, ki bi radi, če že ne odpravili, pa vsaj občutno poslabšali našo socialno zakonodajo. O njihovih namerah glede revizije zakona o zaščiti delavcev, zakona o zavarovanju delavcev in zakona o inšpekcijah dela smo v našem listu že izčrpno poročali. Petkov shod je pokazal, da je delavstvo razumelo delodajalske nakane in dobro presoja položaj.

Shod je bil sklican za isti čas, ob katerem se je vršilo v veliki dvorani Delavske zbornice v Beogradu zborovanje Delavskih zbornic in delavskih sindikatov iz cele države, ob navzočnosti ravnatelja mednarodnega urada dela, Alberta Thomasa, tako, da je tudi mariborsko delavstvo potom radijskega prenosa lahko sledilo važnim referatom v Beogradu in izvajanjem dragačega gosta iz Zeneve. Velika kazinska dvorana je bila z galerijami vred natlačeno polna delavstva in nameščenstva vseh strok, ki je pazno in disciplinirano sledilo glasovom radia. Zborovanje je otvoril stari strokovničar Čeh in že so se oglasili v aparatu mogočni akordi delavskega pevskega društva »Abrašević«, ki je kot uvod v beograjsko zborovanje zapelo »Pesem o delu«; mariborsko delavstvo jo je poslušalo odkritih glav. Zatem je Negoslav Ilić otvoril beograjsko zborovanje. Tajnik Delavske zbornice v Zagrebu, Vladimir Pfeifer, je referiral o zakonu o zaščiti delavcev, tajnik ljubljanske Delavske zbornice Filip Uratnik o zakonu za zavarovanje delavcev, tajnik Djurić iz Splita pa o inšpekcijah dela. Vsi ti referati, obdržani v srbohrvaškem jeziku, so si bili edini v tem, da jugo-

slovansko delavstvo ne le, da ne bo preneslo nikakega poslabšanja teh zakonov, vsaj v tej meri ne kakor to žele delodajalci, temveč, da zahteva izpopolnjenje istih, kakor je to naznačeno in začrtano v že obstoječih zakonih, in da zahteva ratifikacijo ostalih mednarodnih konvencij o delu, ki še niso ratificirane. Obenem zahteva, da se bodo te socialne konvencije in zakoni tudi striktno izvajali.

Nestrpno so pričakovali vsi navzoči nastopa naslednjega govornika, Alberta Thomasa. Bobneč aplavz in vzklikanje, ki smo ga slišali v radiu, nam je pričal, s kakim navdušenjem ga je pozdravilo beograjsko delavstvo. Vsi so se čudili njegovi močni, počasni, razločni in sijajno pointirani izgovorjavi in splošno so obžalovali, da njegovega francoskega govora ne razumejo. Govor Thomasa je prevajal Živko Topalović v srbohrvaškem jeziku. Po Topalovičevem govoru se je radijsko prenašanje radi pozne ure ukinilo. Nastopil je za tem še predsednik mariborske podružnice Zveze nameščencev, Petejan, ki je v skrčeni obliki še enkrat orisal reakcijske namere podjetništva in značaj ter pomen boja za ohranitev in izpopolnitev socialne zakonodaje za delavstvo in narodno gospodarstvo. Zlasti je povdaril potrebo razširitve socialnega zavarovanja na poljedelsko delavstvo, na čemur je zlasti dravska banovina, ki šteje 40.000 viničarjev, zelo interesirana, kakor tudi delavstvo, kateremu viničarji v svoji sedanji bedi v industrijah pritiskajo na plače. Za Petejanom je še Eržen v istem smislu poročal v nemškem jeziku.

Ta shod je zopet pokazal, da mariborsko delavstvo ni še prav nič izgubilo na svojem stanju... in kompaktnosti.

Kolektivizacija Rusije

Potrebno bo 5 milijonov novih delavcev. Zenačenje načina življenja.

Sovjetski gospodarski politik Lavrin izjavlja v nekem poročilu, da bo naraščajoča industrijalizacija sovjetske Rusije potrebovala v bodočih dveh letih 5 milijonov novih industrijskih delavcev. Pomanjkanje delovnih moči bo povzročilo potrebo, da se bodo ženske moči v veliko večji meri zaposlile kakor dosedaj, zlasti, ker bo dotok podeželskega delavstva v industrijo, radi široko zasnovane kolektivizacije poljedelstva, ki bo zahtevala mnogo več delovnih moči v poljedelstvu, sčasom

zelo zmanjšan. Da se ženske osvobodijo zaposlitve v gospodinjstvih in se njih moči pridobi industriji, bo najbližja naloga sovjetov, da se čimprej kolektivizira tudi privatno življenje. Načrt socializiranja načina življenja, ki je sedaj v diskusiji, ne predvideva samo gradnje novih kolektivnih mest, temveč tudi preureditev že obstoječih mest. Zakonski načrt predvideva kolektivne stanovanjske bloke, katerih stanovalci bodo oproščeni raznih davčin in jim bodo v prvi vrsti osigurane vse življenske potrebščine. Prehrana, vzgoja otrok in vsi opravki, ki so jih morale dosedaj opravljati gospodinje, bodo v kolektivnih mestih podružabljeni.

Na Španskem še ne bo volitev?

Na Španskem se pojavlja silna nezadovoljnost. Nemiri in stavke niso le v Barceloni in Madridu, ampak tudi po drugih krajih. Zlasti je vznemirjeno dijaštvo, ki neprestano demonstira. Vrše se aretacije študentov in profesorjev.

Vlada dolži bivšega ministrskega predsednika Sanchez Guerro, ki je govoril na zboru republikansko, da je on zopet razburil pomirjeno prebivalstvo. Predsednik vlade hoče ukiniti zborovalno in tiskovno svobodo. Krožile so tudi vesti, da je podal demisijo.

Indija — pred borbo za samostojnost.

Pasivni odpor Indijcev.

Ghandi, voditelj indijskih nacionalistov, je predložil te dni britanskemu podkralju lordu Irwingu ultimatum, v katerem naznanja, da bo v enem tednu pričelo indijsko prebivalstvo s pasivnim odporom proti odredbam oblasti.

Mi seveda vemo, da bo angleška delavska vlad, dasi je sedaj zaposlena z jako važnimi svetovnimi problemi, našla tudi v tem sporu izhod, ki bo olajšal položaj indijskega prebivalstva pod angleškim velekapitalističnim terorjem, suženjstvom in izkoriščanjem.

Gibanje indijskih nacionalistov, kakor je upravičeno, podpirajo tudi politični vplivi, da bi otežkočili položaj angleške delavske vlade in s tem preprečili rešitev važnih tekočih problemov.

V Angliji pred volitvami?

Povod — zaščitna carina in rudarski zakon.

Angleška delavska vlada zahteva moderniziranje oziroma izboljšanje zakonodaje; zlasti one, ki ima vpliv na socialni položaj prebivalstva. V razpravi se nahajata sedaj rudarski zakon in zaščitna carina. Spodnja zbornica utegne sprejeti zakonske načrte, utegne pa zavriniti lordska zbornica vse pomembnejše določbe.

Henderson pravi, če se to zgodi, da bo vlada razpustila zbornico in izvedla volitve. Isto mnenje je podaril Macdonald že ob nastopu vlade, ko je rekel, da preden bo demisioniral, bo vprašal narod za mnenje.

Delavski stranki manjka v zbornici sedaj 27 glasov do večine. Volitve ji utegnejo prinesiti povoljen uspeh, tembolj, ker se liberalna kakor konservativna stranka nahajata zaradi velikih problemov delavske vlade v težkem položaju, deloma celo v razkroju.

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 33

Z glavo nekje ob Miškinih nogah je ležala razmršena kmetica, obrnjena z obrazom kvišku in je z mrtvimi, nezaprtnimi očmi strmela v tuje, daljno nebo. Tanki, posineli nos, nepremično odprta usta z žoltimi zobmi so vznemirila Miškine misli. Bolestno ga je udarilo v srce.

Trofim je pogledal ravnodušno.

Istotako ravnodušno so povsili muziki svoje brade, razmišljajoč o svojih stvarih. Nekdo je rekel:

— Moramo jo vreči s strehe, da se ne zgodi kakšna neprilika!

— Kam?

— S strehe.

Miška je napel mišice.

Zaprl je oči in mislil na Lopatinje, na mater; bežal je v mislih v Taškent. A mrtva kmetica z žoltimi zobmi je zakrivala mater in Lopatinje in daljni Taškent, do katerega človek nikdar ne pride. Nemirno se ozirajoč na mrtvo, je zašepetal skrivoma Trofimu:

— Kdo je ta?

— Lačna ženska.

— Ali jo vržejo dol?

— Po dnevi se ne sme... Videli bi...

Ogromen oblak se je zbral na nebu, zasleplil je solnce in vrgel črno senco na vlak. Vlak, napolnjen z ljudmi, dirja v ta oblak, ga reže z žvižgi, kriči, tuli, a ne more uiti. Ali ga oblak zavira, ali

je preveč strmo? Kolesa so nehala plesati, vagoni so se prenehali zibati. Počasi gre vlak, kakor da bo vsak hip obstal. Nenadoma se je vлил težak, debel dež iz ogromnega vedra, zaropotal ob umazani, obdrgnjeni strehi. Muziki so se stisnili skupaj. Tudi Miška in Trofim sta nepremično sedela pod Trofimovim rogozom. Samo mrtva kmetica je ležala kakor poprej, s kvišku obrnjenim obrazom, z mrtvimi, nezaprtnimi očmi, polnimi dežja. A ko se je ogromen oblak raztrgal na majhne kose in so se potoki vlili po stepi, je zapihal vlažen, mrzel veter.

Kakor majhna pega se je pokazala majhna postaja.

Po bližnji dolini so šli velblodi.

Nad hričkom se je vil dim.

Trofim vpraša Miška, drgetajoč s celim telesom:

— Te zebe?

— A tebe?

— Nekoliko me zebe.

— Mene tudi nekoliko.

— Lačen sem — je rekel zopet Trofim.

— Tudi jaz sem lačen — je priznal Miška.

— Trpeti znaš?

— A ti?

— Po dva dni sem trpel.

Miška ni hotel dražiti sodruga. Prepričevalno je mahnil z glavo.

Potrpi.

Na postaji so muziki naglo poskakali s streh. Ostala sta samo Miška in Trofim ter mrtva kmetica z žoltimi zobmi. Polna luna, ki se je dvignila visoko nad postajo, je z mehkim svitom objela

mrtvo telo in se zagledala v odprta usta. Miški je postalo strašno, a Trofim je mirno rekel:

— Midva ne zlezeva doli. Zlezeš doli, a na drugo streho se tako hitro ne vzpneš. Ostaniva tukaj. Se bojiš mrtvih?

— A ti?

— Zakaj bi se jih bal? Ne vstanejo več... Vlak ni dolgo stal.

V temi so zamahali s svetilkami okrog lokomotive, odbijači so

udarili drug ob drugega in

v noč,

v hladno vlogo

so se mračno dvignili

vagoni, leno plesoč s kolesi.

Zadnja čuvajnica je zbežala mimo.

Z motnimi očmi je pogledala zadnja svetiljka. Nad vagoni je obvisela mrzla luna z rumeno, plešasto glavo.

— Mrzlo je! — je rekel Trofim. — Daj, objemiva se.

Miška je raztegnil mokri suknjič in Trofim ga je krepko objel s trepetajočimi rokami, stiskajoč prsi k prsim, trebuh k trebuhu.

Istotako krepko je objel sodruga tudi Miška, stiskajoč konce suknjiča skupaj na Trofimovem hrbtu. In v hladni, megleni noči, dihajoča drug drugemu v obraz, rešujoča drug drugega smrti, sta se peljala na strehi vagona kot majhen dvo-glavi sveženj, zlita v eno neupogljivo voljo, v eno stremenje — ohraniti se za vsako ceno.

— Topleje mi je — je govoril Trofim.

— Tudi meni je topleje — je govoril Miška.

Obtoženi člani krvave internacijonale.

Patrijotizem tvorničarjev vojnega materijala je njihov žep.

Krupp in Thyssen sta obtožena veleizdaje. Obtožena sta, da sta dobavljala med vojno vojne pomočke preko nevtralnih držav sovražnikom Nemčiji. Težka industrija je na tak način že v letu 1915 poslala do 250 tisoč ton jeklenih izdelkov vsak mesec sovražnikom. Vse to so v Nemčiji vedeli, pa so odlikovali industrije z redi. Vedeli so tudi, da so nemški jeklarji pošiljali na primer Nizozemski, ki se je pripravljala na vojno proti Nemčiji, obrambne jeklene ščite za pešce po 68 mark, dočim jih je morala plačevati Nemčija po 117 mark. Takrat se tem gospodom ni zgodilo ničesar.

Tako je delala med vojno internacijonala tovarnarjev kanonov.

Ravno te dni so v Rumuniji iznašli nevarnost ruskega vpada v Besarabijo, ko je bil francoski zastopnik take tovarne v Rumuniji. Natančno vedo, da se ta vpad izvrši meseca maja: zato je treba orožja, municije. Patrijoti, zgenite se in naročite vojne potrebščine!

Tako se je godilo in se godi še. Zato ni čudno, če so težave na londonski konferenci.

Nemški patrijoti se jeze na proces.

Občutljivi Madžari.

Krivična volilna geometrija.

V poslanski zbornici v Budimpešti je 26. m. m. izjavil socialnodemokratski poslanec Štefan Farkasz v debati o osnutku glede reforme v upravi Budimpešte, da so bili mestni volilni okraj razdeljeni po strankarsko-političnih vidikih z namenom, da se oškoduje demokratsko meščanstvo in socialnodemokratsko delavstvo. Volilna geometrija se da primerjati le z rumunsko. Vladne stranke so nato uprizorile silen trušč in Farkasz je dobil ukor zaradi blatenja madžarskega naroda. Farkasz je pa izjavo ponovil in dostavil, da druge države madžarske manjšine po takem zgledu po pravici zatirajo. Nato je predsednik govorniku odtegnil besedo.

Očitna demonstracija proti nezaposlenim.

Rekonstrukcija ali padec nemške vlade?

V nemškem državnem zboru obravnavajo zakon o podpiranju nezaposlenih. Ker vlada ne more dobiti kritja za izdavek, ker se meščanske stranke upirajo vsakršnemu obdavčenju, je vlada priporočila, da naj se naloži uradnikom in nameščencem s stalno plačo enkratni progresivni davek kot žrtev v sili. S tem bi nameščenci sami podprli nezaposlene tovariše, ker bi davek dal okoli 100 milijonov mark. Finančni minister Moldenhauer in nemška ljudska stranka se pa upirata, čeprav je tudi Hindenburg rekel centru in nacionalcem, da je žrtev potrebna. V nemški vladi pride torej vsaj do delne demisije zaradi nacionalističnega sovražstva do nezaposlenih delavcev.

Delavska vlada protiverske akcije v Rusiji.

Macdonaldova izjava.

V angleškem listu je izšel članek, ki poziva Macdonalda k borbi protiverskem terorju v Rusiji. Macdonald je na ta poziv izjavil, da je zgodovina Rusije polna takih verskih preganjanj. Če bi proglasili Rusijo izven zakona, ne bi se doseglo, da se Rusija podredi svetovnemu mnenju, marveč bi bil rezultat ravno nasproten. Britska vlada ni indiferentna v tem vprašanju, ali vprašanje je drugačno. Vprašanje je, kako naj se izkoristi prilika, da se ogne nadaljnim preganjanjem. Tudi Henderson je izjavil, da je angleški poslanik v Moskvi dobil nalog, da naj pošlje temeljito poročilo o tem tudi na podlagi informacij, ki jih je dobil pri sovjetski vladi.

Nova francoska vlada.

Tardieu predsednik.

Bivši ministrski predsednik Andrej Tardieu je v nedeljo ponoči sestavil svojo drugo vlado. Dne 17. februarja je njegova vlada odstopila zaradi nezaupnice in dne 3. marca je moč že zopet predsednik vlade.

Nova vlada šteje 18 ministrov in 15 podtajnikov, to je, takorekoč 33 ministrov, kar je jako lepo število.

Francoski nacionalistični listi pričakujejo, da bo Tardieu imel v zbornici dovolj močno večino. Socialistični »Oeuvre« pa pravi: Situacija je jasna. Tardieujeva taktika je bila dobra. Rekli bodo, da so edino radikali krivi, ker niso hoteli vstopiti v koncentracijo. Toda ti so povedali, da je koncentracija s človekom, ki je vodil borbo proti Chau-tempsovi vladi, nemogoča.

V vladi so zastopane vse stranke razen marksističnih. Vendar pa ima nova vlada to posebnost, da je več strank zastopanih po posameznih frakcijah strank, torej ne ob soglasju v strankah. To znači, da tudi nova Tardieujeva vlada ne sloni na močni politični konstelaciji. Ohraniti jo more le akuten boj med desničarji in levičarji, ki ga utegne Tardieu kot izrazit konservativec izrabljati v svoj prid.

Vladni večini pripadajo: neodvisna desnica, Marinova frakcija, Maginotova frakcija, Tardieujeva frakcija, večina frakcije Franklin-Bolliona, skoro polovica članov levega centra in nekaj posameznih članov socialne republikanske in frakcije ne-

odvisne levice. V opoziciji so socialisti, komunisti, vsa soc. republikanska in radikalna frakcija, večina neodvisne levice in skoro polovica centra.

Ministri so naslednji:

Predsedstvo in notranje zadeve: **André Tardieu**, podpredsednik in minister za pravosodje: **Raoul Péret**, zunanje zadeve: **Aristide Briand**, vojska: **Maginot**, vojna mornarica: **Dumesnil**, finance: **Paul Reynaud**, proračun: **Germain Martin**, prosveta: **Pierre Marraud**, kolonije: **François Piétri**, pošta, brzojav in telefon: **Mallarmé**, trgovina: **Flandin**, poljedelstvo: **Fernand David**, trgovinska mornarica: **Louis Rollin**, delo: **Pierre Laval**, javna dela: **Pernot**, narodno zdravje: **Desire Ferré**, pokojnine: **Champetier De Ribes**, letalstvo: **Laurant-Eynac**. Podtajniki: v predsedstvu vlade: **Marcel Heraud**, za narodno gospodarstvo: **François Poncet**, v ministrstvu za notranje zadeve: **René Manaut**, v ministrstvu za vojsko: **Ricolfi**, v ministrstvu za vojno in mornarico: **Rio**, v ministrstvu za kolonije: **Alcide Delmont**, v ministrstvu za poljedelstvo: **Serot**, v ministrstvu za javna dela: **Falcoz**, v ministrstvu za delo: **Cathala**, v ministrstvu za telesno vzgojo: **Lillaz**, v ministrstvu za lepe umetnosti: **Lautier**, v ministrstvu za proračun: **Barety**, v ministrstvu financ: **Maurice Petsche**, državni podtajnik v ministrstvu za trgovino: **Oberkirch**, vrhovni komisar za tujski promet: **Gaston Gerard**.

Deset let madžarskega belega terorja.

Socijalni demokrati demonstrirajo proti Horthyju.

V nedeljo je proslavljala Madžarska desetletnico regentovanja Nikole Horthyja, ki je najhujši absolutist in kot tak znal ohraniti na Madžarskem nekakšen fevdalni sistem, čeprav Madžarska zaradi reakcionarnih razmer ne uživa ugleda v inozemstvu. Horthy je bil izvoljen regentom po padcu znanega Bele Kuna. Zasedel je kot vojni minister protiboljševskega pokreta in bele garde v Szegedinu Budimpešto 16. novembra 1919. Kraljevski sedež je ostal izprazen zaenkrat, parlament je pa njega izvolil 1. marca 1920 za čuvarja prestola. Zaradi udeležbe na slavnosti so socijalni demokrati v budimpeštanskem občinskem svetu prvotno odklanjali udeležbo na proslavi. Pozneje pa so prišli v dvorano

ter napovedali, da bo govoril tudi njih zastopnik. Socijalnodemokratski govornik Karl Payer je podal na seji izjavo, v kateri je očital amnestijskemu dekretu, da se ne nanaša na politične pregreške. Med govorom socijalnega demokrata so odborniki vladnih strank zapustili dvorano, tako, da so bili v njej sami socijalni demokrati. Govornik je tudi prav pošteno ocenil teroristično delovanje režima. Socijalni demokrati so po podani izjavi zapustili dvorano, na kar so se vrnili vladni pristaši v dvorano.

Ostra borba med madžarsko reakcijo in naprednim svobodnjaštvom se torej vrši v najtežjih oblikah.

Doma in po svetu.

Albert Thomas je v nedeljo dopoldne odpotoval s svojim spremstvom v Atene. Sobotno popoldne je posvetil še zasebnim razgovorom s svojimi znanci in se udeležil zvečer čajanke, ki mu jo je priredil dr. Živko Topalović v ožjem sodruženem krogu.

Pastirski list jugoslovanskega episkopata. Za letošnji post so izdali jugoslovanski škofi skupen pastirski list, v katerem govore o razmerju med cerkvijo in državo glede vzgoje, ki je z ozirom na prepire v Italiji in novi šolski zakon pri nas za katoliško cerkev aktualna. Škofi pravijo, da morata država in cerkev imeti enak vpliv na vzgojo, vsak na svoj način, ki ga določa najvišja instanca. Pastirski list se izreka proti skupni vzgoji dečkov in deklic. Škofi so pripravljani vse žrtvovati, da dosežejo te metode vzgoje. Končno vzklikajo škofi, da zaradi tega ne smejo prej odnehati z bojem, dokler ne bo zagotovljena krščanska vzgoja otrok in zajamčena popolna enakopravnost verskih šol z državnimi. — To so jasne zahteve. Vprašali bi samo, če niso tudi drugi državljani opravičeni enako kategorično zahtevati vzgojo modernega človeka, vzgojo za družbo. To je bistvo vzgoje!

Stanovanjska kriza. Nedavno smo čitali v časopisu, da so gospodje hišni posestniki v Ljubljani postali

socijalni in ne odpovedujejo stanovanj in ne zvišujejo najemnin. Vendar je na primer v Ljubljani odpovedanih za maj nad 250 stanovanj. Stranke so večinoma delavci in nameščenci, hišni posestniki pa odpovedujejo stanovanja menda zato, da z njimi verizijo. Sedanja najemnina bi odgovarjala nekako 44 kratni predvojni najemnini. Hišni posestniki pa gredo vse dalje. Po njihovem receptu bi morali najemniki plačevati 40 do 50 odstotkov svojih prejemkov za stanarino, dasi je običajen odstotek 19 do 25 odstotkov. In zaščita stanovanjskih najemnikov naj bi v takih razmerah prenehala? Dokler nimamo primerne zakona proti oderuštvi, se stanovanjska zaščita sploh ne sme ukiniti. Občine in gospodarski krogi molče.

Pismenost v Jugoslaviji. Za Slovenijo prihaja kot druga najbolj pismena pokrajina Vojvodina. Imela je l. 1921 pismenih moških 80.44%, žensk 73.15%, splošno 76.69%. Na tretjem mestu je Slavonija in Hrvatska. Tam je pismenost sledeča: moških 74.70%, žensk 61.38%, splošno 67.85%. V Dalmaciji: moških 61.14%, žensk 40.30%, splošno 50.52%. Po vsej tej statistiki je sklepati, da je bilo leta 1921 v celi Jugoslaviji pismenih: moških 57.79%, žensk 97.70 odstotka, splošna pismenost v državi je znašala 48.52%. Pomeni torej, da je v naši državi polovica pre-

bivalstva nepismenega — ne računajoč seveda dece, ki še ne pohaja šol.

Poleg mnogih naših gospodarskih ustanov igra tudi Ljubljanski velesejem v napredku domače industrije, trgovine in obrti veliko vlogo. V teh desetih letih dela v naši novi državi so se pokazale njegove prireditve kot potrebne revije našega dela in napredka tudi v tistem času, ko je denar cout que cout iskal blago in obratno, ko je blago — produkt in njegovi izdelovalci — iskalo placement — trg in denar.

V eni in drugi situaciji so Ljubljanski velesejmi popolnoma ustrezali oni svrhi, kateri so bili namenjeni, in odlično zadovoljevali potrebe domače produkcije, domačega konzuma, v kratko, potrebe našega trga. Moderno gospodarstvo, posebno industrija in trgovina sedanje dobe, je osvojila velesejme kot najprimernejši forum za propagando in placiranje vseh vrst predmetov in kot najpriladnejša letna sezonska shajališča trgovcev in producentov. Zato so se skoro v vsaki državi povojne Evrope velesejmi afirmirali kot tržišča, odnosno blagovne borze, na katerih se posluje na bazi vzorcev. Njih glavna misija ravno je, da koncentrirajo ponudbo in ustvarijo center za vse one informacije, ki so potrebne, da pointirajo tendence trga.

V Ljubljani se vrši od 29. maja do 9. junija t. l. X. mednarodni vzorčni velesejem, in sicer kot jubilejna prireditev v proslavo desetletnice obstoja te ustanove. Opozarjamo celokupno naše gospodarstvo na to velevažno prireditev, na kateri naj brez izjeme sodelujejo.

Komunistična propaganda v vojašnicah. V vojašnicah v okolici Dunaja so našli množico komunističnih letakov. Za njihovimi razširjevalci sledijo.

Komunisti okradli vojašnico. V Leipzigu so iz vojašnice državne brambe v Gohlisu na nepojasnen način ukradli neznani elementi 30 strojníc in 170 pušk, ter jih v tovornem avtu odpeljali neznanokam. Z gotovostjo se trdi, da so to storili komunisti, ki so istočasno izvršili tudi napad na municijsko skladišče v Stolpu.

Razsvetljeni ulični napisi in hišne številke. Berlinski magistrat se bavi s projektom, uvesti ulične napise in hišne številke v obliki steklenih vitrin, ki bodo ponoči električno razsvetljene. Tozadevno se pogaja z neko ameriško tvrdko, ki bo vse naprave izvršila brezplačno, za razsvetljavo in oskrbo pa bi potem pobirala od vsakega hišnega posestnika po 4 marke mesečno.

Malenkost — krvav pretep. V vasi Čungulje pri Peču so se otroci sprli pri igri. V prepri so se najprej vmešali starši otrok, toda prepri je povzročil končno krvav pretep, ki se ga je udeležila skoro cela vas. Bitko je končala šele poklicana žandarmerija. Dva kmeta sta bila težko, več pa lahko ranjenih.

Sovjetski rabini izjavljajo, da so inozemske vesti o preganjanju Židov v Rusiji neresnične, ker so komunisti odločni nasprotniki antisemitske gonje, in je sam Lenin izdal dekret, v katerem proglašuje antisemite za sovražnike delovnega ljudstva. Zapiranje sinagog se pa vrši na željo židovskih mas, ki ne čutijo zanje več potrebe, ne pa na zahtevo sovjetskih oblasti. Kljub temu je pa religioznost Židov v sovjetski Rusiji čistejša in višja, kakor v deželah, kjer se ponaša z zunanjim pompom.

Nošnja fraka v Rusiji prepovedana. Sovjetska vlada je izdala naredbo, s katero se prepoveduje nošnja fraka. Sovjetski državni uradniki in diplomati bodo morali nositi posebne uniforme iz plavega mornariškega sukna. Rezultat te naredbe je, da je v Rusiji cena črnemu suknu silno padla. Frak-obleka, ki je stala 300 rubljev, se dobi sedaj že za 15 rubljev.

Ruska obmejna straža pobegnila na Poljsko. Na Poljsko prehajajo vsak dan begunci iz Rusije. Ruske obmejne čete morajo begunce, če jih zasačijo, postreliti. Dne 1. t. m. ponoči pa je prešlo na Poljsko pri Novogradskem tudi dvajset obmejnih stražarjev, češ, da teh razmer v rdeči vojski ne morejo prenašati.

Obnovitev državljanske vojne v Kini. Na Kitajskem so točasno štiri vzporedne, neodvisne vlade, ki se vojskujejo druga proti drugi: nacionalistična vlada v Nankingu, general Feng v Pekingju, general Jen-Či-Čang v provinci Šansi in vlada v Mukdenu. General Jen-Či-Čang je napovedal vojno generalu Čang-Kajšekju v Nankingu, ter mu je tudi

Feng obljubil pomoč. Bajje že prodira proti Hankovu.

Koliko zaslužijo ameriški delavci. Povprečni zaslužek izučnega ameriškega delavca znaša na teden 33.15 dolarjev (to je 1856 dinarjev). Neizučeni delavci zaslužijo na teden 26.03 dol. (to je 1457 dinarjev). Znatno višji so pa še zaslužki delavcev, ki pripadajo strokovnim organizacijam in imajo kolektivne pogodbe. Ti zaslužijo do 55.66 dolarjev na teden. Kmetiški delavci zaslužijo poleg hrane in stanovanja povprečno 2.34 dolarjev (to je 131 dinarjev) na dan. Živiljske potrebnosti v Ameriki so sicer nekaj dražje kakor pri nas, vendar ne desetkrat, kakršna je razlika med našimi in onimi plačami. — In kljub temu je Amerika gospodarsko močna in konkurenčna gospodarstvu, ki plačuje svoje delavstvo po 20 do 40 dinarjev na dan.

Jerihonsko obzidje odkrito. Pravzares. Poročajo, da je neka angleška ekspedicija našla na mestu, kjer je stala svetopisemska Jeriha, ostanke njenega obzidja s 27 čevljev visokim stolpom, ki ima 12 čevljev debel zid. Potemtakem se pa le ni podrla vsa Jeriha, ko je Jozua sedemkrat trobental okoli nje. Pa kdo bi ne verjel brihtnim puritancem: saj so predlanskim našli celo grob naše prababice Eve, in to celo v Ameriki, kar je treba poudariti. Mogoče najdejo še tisti gorčični grm, iz katerega je bog govoril Mojzesu.

Napredek. Razglednica si je priborila v sodobni družbi ugledno mesto. Sedaj pa bo njena vloga še večja. Postala je fonografska. V Londonu izdelujejo razglednice, vsebuječe v obliki kožice, prevlečene s firnežem, ki ne poveča njene debeline, majhen disk 9 cm v premeru. Ta disk deneš na fonograf in zaslišiš takoj prav čedno godbo. Za sedaj podajajo le serije glasbenih komadov. A pomislite, kako bo zanimivo, ko bodo individualni snemki omogočili taki lepenki, da ti bo glasno povedala novico z istim glasom, kakor jo je narekoval pošiljatelj. (Po čikaški »Prosveti«.)

Otok rakov in podgan. V Sydney (Avstralija) so prispeli ponesrečenci z ladje »Norwich City«, ki se je razbila v Tihem oceanu. Rešenci pripovedujejo grozotne reči o katastrofi, ki jih je zadela. Parnik je zadel ob koralno čer kakšnih 200 m od neobljudenega otoka iz Gardnerjeve skupine. Ker je bilo morje zelo razburkano, se je parnik kmalu napolnil z vodo in potopil. Treba se je bilo hitro rešiti na otok, čeprav je bila bibavica silna in je v morju kar mrgolelo somov. Enajst ljudi so smrti tudi požrli. Ostali so s težavo dospeli do otoka, kjer jih je pa čakalo polno novih grozot. Otok je namreč prava naselbina rakov in podgan, ki jih je tu na milijone. Vse je goma-zelo od njih. Ponesrečenci so morali zgraditi cele barikade proti tej golazni in vzdrževati stalno stražo, dostikrat pa je prišlo do ljutih spopadov z gnusno živadjo, pri katerih niso vse palice nič zalegle, da ne bi napadenci odnesli boleznih ugrizov in vščipcev. Šele po štirih dneh in nočeh je prispela ladja, ki je nesrečneže rešila iz tega pekla.

Londonska konferenca brez Francije in Italije?

Zaradi franc. vladne krize in zadržanja Italije na konferenci, so sklenile udeležene vojne sile Anglija, Zedinjene države in Japonska, da bodo konferenca brez njih nadaljevale. Samo vprašala bo konferenca obe državi za mnenje.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Zaščita vajencev fraza — brezmejno izkoriščanje bridka resnica.

Starši prosijo za zaščito svojih otrok pred izkoriščanjem. O čezurnem delu in nedeljskem »počitku« vajencev.

Papir je potrpežljiv, zato se lahko izda nebroj zakonov in naredb, saj se naknadno skoro nikdo več ne briga zanje, zlasti za tiste ne, na katerih izvajanje oblasti strogo ne gledajo.

Medtem ko si starejši delavec lahko pomaga in se pritoži, ako se ga sili k čezurnemu delu ter ne dobi plačanih nadur, je uboga para, vaje n e c, brez moči. Vajenca se pač tako dolgo zaposluje v delavnici, dokler delo ni izvršeno, pa naj bo ura, kolikor hoče. Kaj briga mojstra predpisani delovni čas, ali je vajenec zaposlen 8, 10, 12 ali 16 ur dnevno; ali ima nedeljski počitek ali ne. Vajenec se ne sme pritožiti, saj se pa tudi ne upa, ker če bi zvedel mojster o tem, bi mu slaba predla. O nedeljskem počitku ni govora. Vajenec ima ob nedeljah le po par ur prosto.

Razen tega se vajencem skoro ne nudi prilika, da bi se strokovno izobraževali. Te uboge pare žive skoro tako, kot da bi živeli v praveku, ne pa v dvajsetem stoletju. Kje je Inšpekcija dela, kje je obrtna oblast, da bi energično posegli vmes. Če se slučajno tu in tam inšpicira kak obrat, se to vrši ob belem dnevu, med delovnim časom in tako se najde vse v lepem redu. Mi bi priporočali inšpekcijo majhnih obratov ponoči! Saj bi v to svrhu ne bilo potrebno inšpektorju hoditi okoli. V mestih bi to delo nazadnje vršila tudi policija. Stražnik naj bi v večernih urah in ponoči pogledal v obrat. Če najde, da se v obratu dela izven navadnega delovnega časa, je dovolj, če se prepriča, koliko je med delovnimi silami vajencev, potem, če ima obrtnik dovoljenje za čezurno delo; ostalo ukrene na podlagi poročila stražnika, obrtni urad.

Na ta način se bo najhitreje odpravilo izrabljanje in suženstvo vajencev.

Naj navedem praktičen slučaj:

Ljubljana.

Jubilej dela. Redek jubilej praznuje tipograf Leopold Werzak. V pondeljek, dne 3. t. m. je minulo štirideset let, odkar je vstopil v sedanjo Jugoslovansko tiskarno. Okoli 24 let je posvečal med tem časom kot izboren strokovničar svoje moči tiskarski organizaciji kot predsednik. V svojem poklicu je izvrstno kvalificiran in je bil leta 1906 dodeljen prvim stavnim strojem, ki jih je tiskarna kupila. Werzak je rojen Ljubljančan, dasi je po očetu češkega pokolenja. Izučil se je tiskarstva v sedanji Delniški tiskarni (prej Kleinmayr & Bamberg). Predlanskim je obhajal 50-letnico svojega poklica. Tudi k temu jubileju mu čestitamo in želimo najboljše zdravje!

Zadružno predavanje prof. dr. Totomianza. Znani ruski zadrugar in zadružni pisatelj prof. dr. Vahan Totomianz priredi pod okriljem vseh slovenskih zadružnih zvez zadružno predavanje v Ljubljani. Predavanje se vrši v soboto, dne 8. marca t. l., ob 8. uri zvečer, in sicer v dvorani Okrožnega urada na Miklošičevi cesti. Predavatelj, ki je avtor številnih razprav o zadružništvu, je uredil veliko delo »Handwörterbuch des Genossenschaftswesens« in je profesor na praški univerzi, bo predaval o pomenu in razvoju zadrugarstva. Vstop prost. Prispevek za kurjavo in razsvetlavo Din 3.— Vse zadrugarje in prijatelje zadružništva vabimo na obilen poset.

Kabaretni večer v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani. V soboto zvečer je priredila delavska godba »Zarja« lep večer vsem udeležencem v ljubljanski dvorani Delavske zbornice. Izredna prireditev je bila to za Ljubljano, ki je številne udeležence razvedrila in ohranila do konca v skrbni paznosti. Predvsem je zasviral orkester »Zarja« tri lepe

Zadnjo nedeljo zvečer sem imel priliko slišati pogovor treh vajencev (slaščičarjev), ki so pripovedovali drug drugemu svoje težkoče sledeče:

Prvi vajenec je tožil, da mora garati od ranega jutra do pozne noči in tudi ob nedeljah pomivati posodo, kot kaka služkinja.

Drugi je tožil istotako, da mora vsako nedeljo že ob 6. uri zjutraj pričeti z delom in gre redko ob 12. uri domov, kljub temu, da še niti ni 18 let star. Ob delavnikih pa, da mora on opravljati vsa težka dela, ker mojster nima nobenega težaka ali dninarja zaposlenega, niti se ne poslužuje kake špedicije ali postreščka, da bi mu prevažal zaboje na kolo-dvor in obratno, dostavljal blago strankam, razpečeval led iz lastne ledenice itd. Tretji je trdil, da se prične pri njih delo že ob 5. zjutraj.

Torej tako se spoštujajo zakoni in predpisi obrtnega reda od strani obrtnikov! Kaj pa šele vajenci v krojaški obrti, v modnih salonih čevljarskih delavnicah itd., ki morajo zlasti pred prazniki po cele noči garati. Imel sem priliko prepričati se osebno, kako se greši nad vajenci. Srečaval sem deklico-modistko, ki se je učila šele drugo leto in je prihajal zlasti pred prazniki ob 10. ali 11. uri zvečer domov, a stanovala je skoro uro hodit iz mesta! Taki mladini je dana možnost, da se moralno že v rani mladosti pokvari, četudi se še tako pazi nanjo. Kajti starši v takih slučajih ne morejo paziti na svojo deco, je-li prihaja točno iz delavnice, ali se potepa in izrablja priložnost izredno dolge zaposlenosti.

Glede prijav pa je treba povedati, da bi inšpekcija dela, potem ko se je prepričala o resničnosti kake ovadbe, nikoli ne smela izdati dotičnika, ki se je obrnil na inšpekcijo dela, kakor se je to zgodilo v nekem slučaju leta 1928 v Mariboru, ko je podjetnik pri Inšpekciji dela zvedel, da je ovadbo podnesel oče pri dotičnem podjetniku zaposlenega vajenca.

komade, potem je pel voditelj orkestra nekaj kupletov. Bile so recitacije, burke (Snubač, Nemi muzikant, Elektroterapija, Mutasti klovn). Po dnevnem sporedu pa je bil ples, ker je predpust.

Maribor.

Kupi gnoja sredi mesta. Prava idila je v centru Maribora njiva na oglu Maistrove in Prešernove ulice, ki je vsako leto posejana s koruzo. Med visokimi tronadstropnimi hišami bujno poganja koruza tovarnarja Franca Derwuscheka. Še večja idila pa je ta njiva sedaj, ker jo dičita že celo zimo dva visoko naložena kupa pristnega gnoja. Če bi imel kak lastnik hiše na dvorišču, ki je od vseh strani zagrajeno, odprto naložen gnoj, bi ga sanitetna oblast gotovo kaznovala. Zato je tembolj čudno, da ima takšno prostost gnoj na odprti njivi g. Derwuscheka v sredini mesta. Če ne kdo drugi, upamo, da bo takšna javna skladišča mariborskega gnoja odpravil vsaj davek na nezazidane parcele. Podobno javno skladišče gnoja je še tudi v bližini te koruzne njive na odprtem vrtu v Aškerčevi ulici, in zopet višje velikansko smetišče na travniku ob Tomšičevem drevoredu. Davek na parcele bo imel vsaj pri gnoju prav hvaležen posel, in bo lahko intenzivno konkuriral z Olepševalnim društvom pri odpravljanju javne nagrade.

Delavska predstava v mariborskem gledališču.

V soboto, dne 8. t. m. zvečer se vrši v mariborskem gledališču na pobudo delavskih strokovnih in kulturnih organizacij posebna predstava za delavce po znatno znižanih cenah. Igrala se bo opereta »Krog s kredo« od Klavunda, znanega nemškega socialnega pisatelja, ki je lani

umrl za sušico. Za to predstavo je gledališče nabavilo čisto nove kulise in krasne nove kostume. Sodeluje popolni gledališki muzikalni orkester. Cene ostanejo kljub temu iste, kakor pri prejšnjih delavskih predstavah, to je od 3 do 12 dinarjev. To bo zadnja delavska predstava v tej sezoni, zato je naj noben delavec ne zamudi. Vstopnice se dobe v upravi »Delavske Politike« in pri delavskih zaupnikih v obratih. Delavske zaupnike pozivamo, da pridejo v sredo zvečer v strokovno tajništvo na Ruško cesto po vstopnice. Odbor.

Predavanje »Svobode«. Mariborska podružnica je priredila do sedaj dve predavanji, in sicer o Britaniji in Irski ter o postanku stroja. Kakor so taka predavanja tudi zanimiva, da ne rečemo poučna, opazamo, da je med delavstvom za to vse pre malo zanimanja. Zato ponovno opozarjamo na ta predavanja in zlasti apeliramo na vsa delavska kulturna društva in strokovne organizacije, da vzpodbude vse svoje člane k posezanju predavanj »Svobode«.

Prihodnje predavanje se vrši v petek, dne 7. marca ob 20. uri v »Ljudskem domu«. Predmet: Črna Afrika. Vstopnine ni.

Pričakujemo, da ta poziv ne bo naletel na gluha ušesa.

Studenci pri Mariboru

Ljudska univerza v Studencih pri Mariboru. V četrtek, dne 6. t. m. ob 19. uri predava šolski upravitelj Grčar o problemu štednje.

Jesenice.

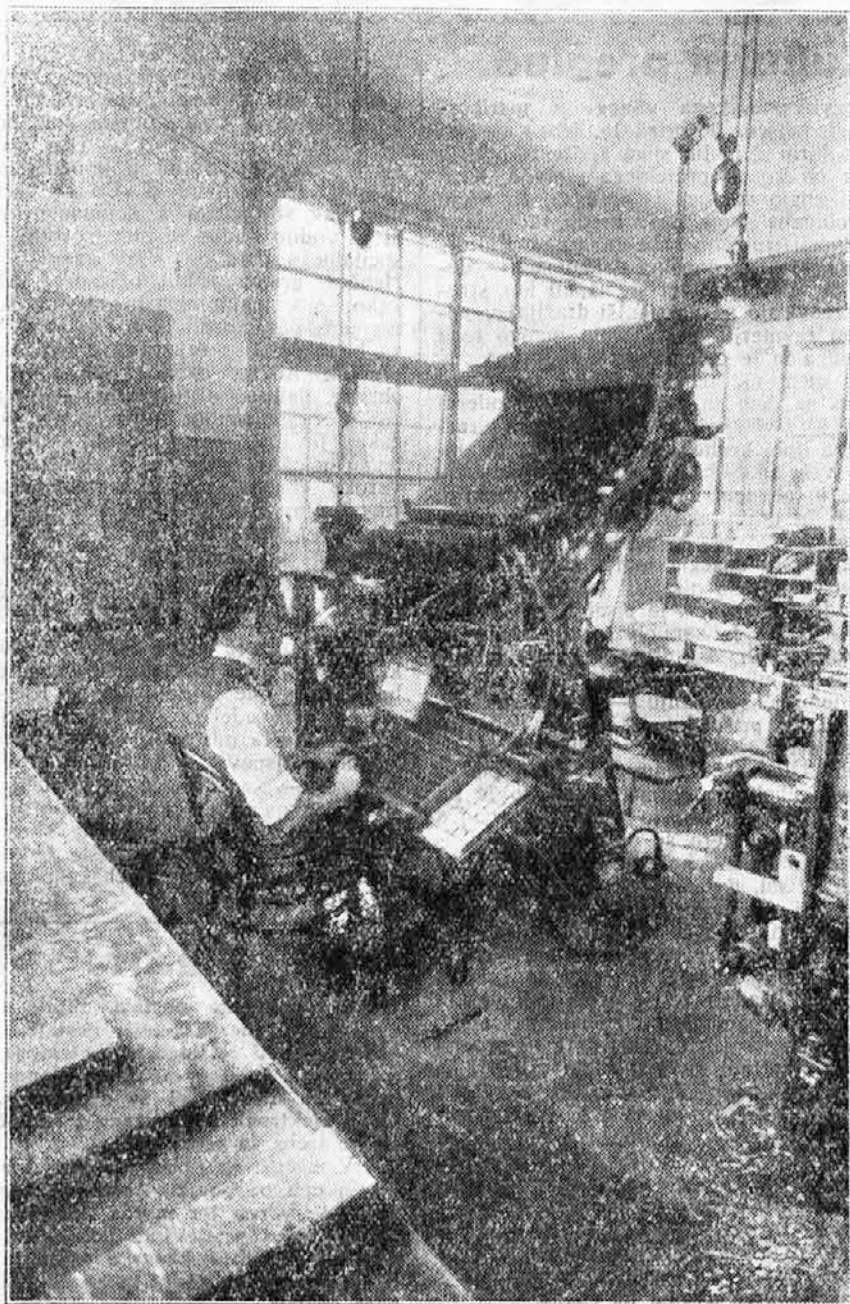
Le dajmo se, se bo vsaj tudi pri nas začelo enkrat svitati. Izpad g. župana na mojo osebo v zadnji številki »Delavske Politike« me sicer ni presenetil, ker poznam njegovo mnenje o moji osebi, vendar pa ugotavljam, da sem proti svoji volji postal tarča v polemiki o občinskem gospodarstvu. K popravku g. župana pripominjam, da ni res, da ne privoščim podpore organistu, nasprotno, res je, da imam v tem pogledu gotovo več socialnega čuta, kot tisti, ki bi za organista morali skrbeti. Ni pa res, da bi bila stvar občine, plačevati organista. Kakšno korist pa ima občina od tega, če ima cerkev organista ali ne? Ne poznam nobene mestne občine, ki bi vzdrževala organista. To je stvar cerkve, kateri organist služi. Dohodki cerkve pa so tako ogromni, da bi že lahko vzdrževala ljudi, ki jih sama nastavi, ker bi pač morala vedeti, da od besed, ki prihajajo iz ust božjih namestnikov, živi mogoče lahko samo organistova duša, ki pa ne more orgljati in peti. — Kar se tiče verouka, smo si nasprotni v tem, da jaz ne dam nič na besede, ampak sodim po dejanjih. — Ako g. župan to smatra za otročje, svobodno mu, škoda le, zakaj na »otročarije« odgovarja s popravki.

Najcenejši način otresti se nasprotnika, smatrajo člani katoliške akcije, da ga prikažejo svetu kot sovražnika vere. Morda bi bilo umestnejše in uspešnejše, če bi se me proglasilo za komunisto? Toda vsi, ki me poznajo, vedo kdo sem, zato se nikogar ne bojim, sem in ostanem objektivni in neizprosni.

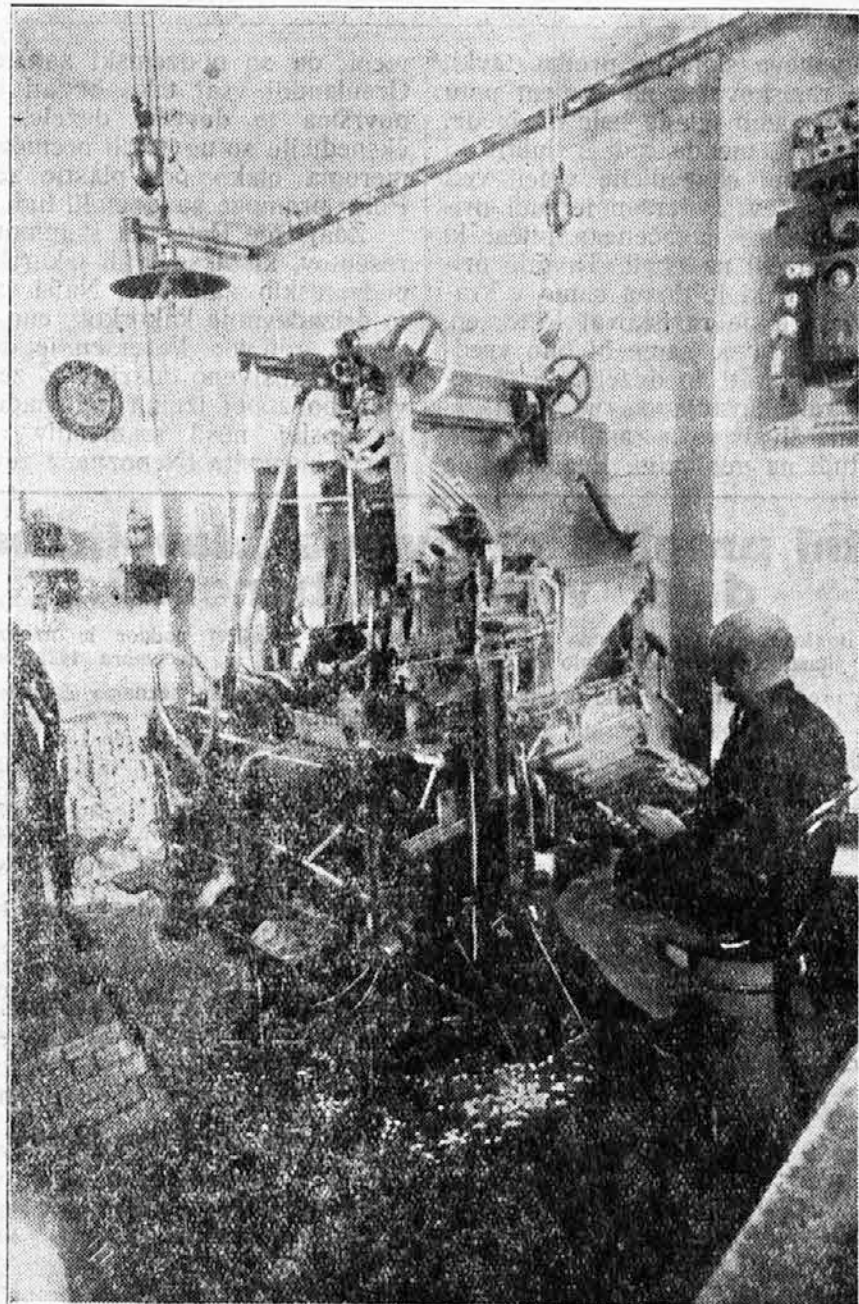
Priznati morate, da sem svoječasno bil proti izdatkom, ki se jih je hotelo napraviti na račun občine za proslavo proglastitve trga v mesto s strani večine občinskega odbora ter da ste končno sami uvideli, da je bilo moje stališče pravilno. Res je, da je takrat občina prihranila 50.000 Din po moji zaslugi, ki bi sicer danes figurirali kot izdatek v občinskem sklepnem računu. Najmanj toliko vesten glede upravljanja občinskega premoženja kot g. župan in njegova večina sem jaz, kot delavski zastopnik v občini.

Za danes samo toliko, saj sem se samo slučajno znašel v javnem razračunavanju vsled članka o moji osebi, ki mi ga je blagovolil posvetiti g. župan, v bodoče bom pa sam kaj poročal v naš list in poskrbel, da dokažem, da sem objektivni in pa tudi dosti resen, da bodo gospodje zadovoljni. Bernard Nikolaj.

Kako nastane „Delavska Politika“?

„Delavska Politika“ se stavi.

Tudi tu se stavijo časopisi.

Sedaj, ko vršimo agitacijo in širimo naš list med delovno ljudstvo, bo naše čitatelje gotovo zanimalo, če jim pojasnimo, kako nastane »Delavska Politika«.

Najbolje je, da pričnemo pri

uredništvu in naših urednikov,

brez katerih list ne bi mogel izhajati. Poleg urednikov v Ljubljani in v Mariboru ima naš list še celo vrsto sotrudnikov in dopisnikov; vsi pa so silno produktivni. Saj je včasih uredniška miza kar zasuta z rokopisi, ki jih mora tkzv. »Schlussredakteur« lepo vse prečitati, večkrat tudi popraviti in opiliti. Ni to majhno delo, »frizirati« članke in dopise, predno zagledajo beli dan v listu. Večkrat se zgodi, da pisec sam več ne spozna svojega članka ali notice, ko dobi list v roko.

Pa saj tudi ni čudno! So nekateri med sotrudniki in pisci, ki rišejo svoje misli na papir in dajejo duška svojim srčnim čutilom in ogorčenju, kakor da bi ne bilo ne tiskovnega zakona, ne državnega tožilca, in ki bi v svojem svetem ogorčenju mirne vesti poslali odgovornega urednika v luknjo za vse večne čase.

Naš odgovorni urednik pa ima še nekaj samoljubja v sebi, zato pa črta in briše po rokopisih, da bi se človek od žalosti razjokal; najlepše misli, jedrnate stavke, vse prekrijeta

črnilo ali pa rdeč svinčnik. Zato je pa tudi osovražen pri vseh svojih kolegih, sotrudnikih in dopisnikih in po pravici. Ali ni to brezmejna hinvščina, če tak človek, ki je hujši od cenzorja, pravi, da se bori za svobodo tiska?

V splošnem si pa morajo naši čitatelji predstavljati urednika tako, kot vse ostale prebivalce našega planeta.

Mi smo vse te naše urednike hoteli slikati za naš list, pa so rekli, da so časi preresni in da so plošče premalo odporne in predrage in so fotografa raje odpravili.

Najbolj zanimiva osebnost je naš glavni urednik.

Članke, ki jih naši čitatelji vsi vprek hvalijo, nekatere seveda tudi razburjajo — saj so razburili celo v Švici izhajajoči emigrantski list »La Macedoine« — piše pri črni kavi kar v kavarni. Glavni urednik je jako plodovit novinar in oborožen do zob. Iz vsakega žepa mu gleda časopis, rokopis ali revija.

Sede k mizi, naroči črno kavo in je niti prav ne popije, že leži okoli njega na mizi kopica spisanih listov, ki jih naslednji dan potem čitamo priobčene v Delavski Politiki.

V njegovi družbi najdemo često našega sotrudnika-zgodovinarja, dobrega humorista, jezičnega dohtarja v pravem pomenu besede. Želo ima kot osa in piše zgodovinske reminiscence. Nedorložno zgodovinsko do-

godbico porabi za krepko satiro. Če niste brali vseh, potem to ni naša krivda. Pozna pa tudi zgodovino delavskega gibanja na našem jugu kot malokateri. Taki članki navadno potekajo izpod njegovega peresa.

Bilo bi preobširno, če bi naštevali še vse vrline naših podlistkarjev in literatov, zlasti teh zadnjih, ki bi našo »Delavsko Politiko« včasih radi napravili za torzo svojih literarnih razračunavanj. Neverjetno so razboriti, tako da jih večkrat sam »Schlussredakteur«, ki je, kot vemo, znan po svoji brezobzirnosti, težko kroti.

Našega urednika še niste obiskali? Mi ti, dragi čitatelj, resno odsvetujemo, da bi ga motil v nepravem času. Sicer je skrajno potrpežljiv, poslušna vse in vsakogar, kdor pride k njemu. Ni je stvar, javnega in privatnega življenja, katere bi naš urednik ne zvedel. K njemu hodijo pomoči in tolažbe potrebni, včasih kar v procesijah. Toda vse ob svojem času.

Bili so časi, ko smo imeli vedno premalo rokopisa, vedno premalo gradiva. O našem uredništvu gre glas, da daje preveč rokopisa. Kadar v tiskarni lomijo stavek v strani, je huda ura. »Stavka je preveč,« kriči meteor. »kam pa misliš!« Drugič zopet si stopita nasproti urednik in uprava; zadnja skuša ukaniti prvega za uredniški del, ker bi rada spravila v list čim več oglasov. Najboljše

znamenje, kako krvavo rabimo dnevnik.*

Jako zanimivi so tudi naši dopisniki. Veliko jih je, ki smatrajo navadno svoje dopise za najvažnejše in so naravnost jezni, če ni nastal iz njihovega dopisa v naslednji številki kak uvodni članek. Drugi zopet pišejo dopise, ki po svoji obširnosti ne zaostajajo za najboljšo učenjaško razpravo in zamerijo uredništvu, če jim polovico rokopisa črta, kar je pač razumljivo, saj izhaja list le dvakrat tedensko in mora biti v njem od vsega malo. Zopet znamenje, da list preredko izhaja.

Nakratko povedano: vse to, kar se spiše v raznih krajih Dravske banovine, se v Mariboru previdno zbere in sproti znosi v Ljudsko tiskarno v Sodni ulici.

Tam so moderni stroji, na katerih delajo dobro kvalificirani grafični delavci, ki (če se jim hočete prikupiti, potem pišite rokopis s strojem, brez korektur, s presledki med vrstami in samo po eni strani) napravijo iz rokopisa v kratkem času

„Delavsko Politiko“

tako, kakor jo vidite sedaj pred seboj.

Danes prinašamo zgoraj 2 sliki iz tiskarne o postanku »Delavske Politike«. To je stavni stroj, o katerem bomo prihodnjič obsežneje pisali.

Nova raziskana lisa zemeljske oble.

Ekspedicija, ki je obiskala največji neraziskani otok Grenlandijo, o katerem se je domnevalo, da je pokrit z večnim ledom, pravi, da so to blagoslovljeni kraji. — Telepatske rastline. — Razmnoževališča belega medveda in tjujnjev. — Bogati zakladi premoga in rud.

Geološka ekspedicija, s katero se je napotil znani danski raziskovalec Alvin Petersen v notranjost Grenlandije, se je vrnila domov z važnimi znanstvenimi izsledki.

Njena odkritja, ki pomenijo toliko kakor odkritje nove, neznane dežele, so tem presenetljivejša, ker jamči ime Alvina Petersena, da so poročila docela verodostojna in v ničemer pretirana. Vobče pričajo številni fotografski posnetki prav tako kakor drugi predmeti, ki jih je prinesel Petersen iz Grenlandije, da je ta dežela pravcati raj, katerega krasot nihče ne slut. Petersenova raziskovanja se nanašajo v prvi vrsti na okolico fjorda Scorwbyja, ki sega skoro štiri sto kilometrov v notranjost dežele. V zaledju tega fjorda je Petersen našel razsežno ozemlje, o katerem so menili, da je po-

krito z večnim ledom in ki je bilo na zemljevidih označeno kot popolnoma neobljudena dežela. V resnici pa so to naravnost bogato blagoslovljeni kraji. Flora in favna v teh krajih je takšna, da nima v drugih zemljah Grenlandije nobene primere. Nekatera pritlikava drevesa, ki niso v nobenem primeru višja od 60 do 70 cm, so tukaj naravnost doma.

Ena najzanimivejših Petersenovih najdb pa je neka nova vrsta telepatske rastline. Kakor znano, imamo dve tropski rastlini, pejotl in jaje, čijih sok, nekakšne vrste mamilo, povzroča nenavadne privide. Te rastline, katerih svojstva je preiskal

Francoz Rouhier, imajo baje moč, da posredujejo do neke mere dar jasnovidnosti. Člani Petersenove ekspedicije, ki so navzlic njegovi zabrani srkali sok omenjene rastline, pripovedujejo o tem čudovite stvari. Sok rastline vsebuje neki alkaloid, katerega lastnosti velja še preizkusiti.

Še zanimivejše so živali te severne dežele. Na tisoče je polarnih lisic, belih medvedov in drugih nenavadnih živali, čijih kožuhi se zelo prodajajo in iščejo ter drago plačujejo. Petersen meni, da je zaledje imenovanega fjorda dolgo iskano razmnoževališče belega medveda.

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22

Ta domneva sloni na predpostavki, da je raziskovalec na svojem potu srečaval samo mlade bele medvede. Podobno je menda tudi s tjujnji, ki so jih člani ekspedicije videli več deset tisočev. Petersen je tudi prinesel s seboj nagačenega ptiča, ki ga je ustrelil na obali. Ta ptič pripada vrsti, ki je doma samo v krajih, katere je raziskoval Petersen. Že zaradi favne same bi bilo vredno kolonizirati to deželo. Peterse nova raziskavanja se ne nanašajo zgolj na živalstvo in rastlinstvo, ampak tudi na geologijo. Raziskovalec

meni, da so podzemski zakladi na Grenlandiji vsaj tako bogati kakor površina te deviške dežele. Člani ekspedicije so ugotovili premeroma nizko pod plastjo zemlje. Poleg premoga so v zemlji tudi rude.

Zdaj išče Petersen skupino interesentov, ki bi se lotili izkoriščanja podzemskih zakladov. Najsi izpade to prizadevanje kakorkoli, eno je že danes gotovo: Petersen je dovršil novo znanstveno odkritje. Z zemljevida bo zopet izginil bel madež, ki je doslej nosil sramežljiv napis: Terra incognita (Nepoznana zemlja).

Letni pregled delovanja „Javnih borz dela“ v Dravski banovini.

Število brezposelnih, ponujeno delo, posredovanj, o podelitvi podpor in nakazanih kart za polovično vožnjo za čas od 1. januarja do 31. decembra 1929.

Iz prošlega leta preostalo brezposelnih:

	moških	ženskih	Skupaj
v Ljubljani	705	364	1069
v Mariboru	388	198	586
v Celju	422	141	563
v Murski Soboti	—	—	—
Skupaj	1515	703	2218

Tekom leta novo prijavljenih brezposelnih:

	moških	ženskih	Skupaj
v Ljubljani	6275	1069	7344
v Mariboru	5439	3085	8524
v Celju	3679	1076	4755
v Murski Soboti	5036	2662	7698
Skupaj	20429	7892	28321

Tekom leta ponujeno delo (prostih službenih mest):

	moških	ženskih	Skupaj
v Ljubljani	6528	836	7364
v Mariboru	2667	2611	5278
v Celju	2753	1028	3781
v Murski Soboti	3965	2532	6497
Skupaj	15913	7007	22920

Tekom leta izvršenih posredovanj (dobili so službo):

	moških	ženskih	Skupaj
v Ljubljani	3488	587	4075
v Mariboru	2091	2089	4180
v Celju	1541	539	2080
v Murski Soboti	3788	2489	6277
Skupaj	10908	5704	16612

Tekom leta iz seznama črtanih brezposelnih:

	moških	ženskih	Skupaj
v Ljubljani	2770	524	3294
v Mariboru	3357	1003	4360
v Celju	2209	516	2725
v Murski Soboti	1248	173	1421
Skupaj	9584	2216	11800

Dne 31. decembra 1929 ostalo brezposelnih v evidenci:

	moških	ženskih	Skupaj
v Ljubljani	722	322	1044
v Mariboru	379	191	570
v Celju	351	162	513
v Murski Soboti	—	—	—
Skupaj	1452	675	2127

Izplačane brezposelne podpore tekom leta:

	rednih	izrednih	potnih	Din
v Ljubljani	858	415	90	187.222,25
v Mariboru	440	72	53	91.911,50
v Celju	259	24	40	42.631,25
v Murski Soboti	1	12	7	2.657,—
Skupaj	1558	523	190	324.422,—

Tekom leta izdanih objav za polovično vožnjo po železnici:

	brezposelnim	vrednost
v Ljubljani	3302	186.158,99
v Mariboru	2540	149.373,—
v Celju	1571	73.197,25
v Murski Soboti	7189	466.508,50
Skupaj	14602	875.237,74

Tokan ml.

Kulturni pregled.

Przybyszewskega »Sneg« v mariborskem gledališču. (Repriza 18. febr.) Drama nam v štirih dejanjih slika življenje boljših krogov ob koncu preteklega stoletja. Krogovi, ki imajo dnevno 24 ur časa, da rijejo po »globinah« svoje duše in da radi svoje nervoznosti trpinčijo sebe in druge. Kulturna prenasitenost, popolna dekadenca — duševna in telesna! Živi se napeti kot strune, ki reagirajo na najmanjši dražljaj v pošastnem razmerju. Saj je bilo mnogo tega resničnega in je deloma še danes v krogih, ki kar meni nič tebi nič lahko zapovedo: vsa vas na delo za mojo kaprico! Moderni človek, ki živi sredi socialnih bojev, sredi bojev za ljubi kruhek, pa se zaveda, da pomenja vsa taka družba višek individualne kulture in obenem že njen popolni razkroj, propast. In prav tako se tega zaveda tudi vsak zdrav človek, ki se krepí s sportom. Takrat, ko je dosegla individualna kultura svoj višek, ko so pisatelji iskali najsutilnejše odtinke »duše«, je pisal Przybyszewski »Sneg«, ki je zanimiv morda le še za književnega ali kulturnega zgodovinarja, ne sodi pa nikakor več na oder, ker je današnjemu čustvovanju — popolnoma tuj. Upam, da bo prišel kmalu čas, ko bodo take stvari doživele pri publiku le še — posmeh. Gledališče nam je hotelo podati globoko psihološko dramo — saj to je bil menda namen —, izbralo pa si je komad s psihologijo, s katero se ukvarjajo zdravniki, ki lečijo živčne bolezni.

Zdi se mi, da tudi naši igralci niso za take stvari. V središču igre stoji Kraljeva (Bronka), ki je bila spočetka precej nespretna, pozneje pa je bila boljša, dasi je brez prehodov padala iz sreče v krčevit jok. Grom (Tadej) se sredi psiholoških zmed skušal pomagati z začudenimi očmi, vključno temu pa nas njegova igra ni prepričala; pa mu tudi ne zamerimo preveč, če te vloge ni zmogel. J. Kovič (Kazimir) naj bi bil svetovljan, prenasiten in truden kulture, pa je ostal — Slovenec. Demoničnost v hrepenenju, ki nam jo je podala Starčeva (Eva), je ostala zunanja. Maske Zakrajškov (Makrina) nas je bilo res strah. — Dramo je režiral J. Kovič, ki je poskrbel za prav okusno scenerijo, motila nas pa je slika očeta slovenskega naroda, ki v tako okolje brez dvoma ne spada.

»Socialna misao.« Februarska (2.) številka prinaša na uvodnem mestu članek »Revizija radničkog zakonodavstva« od B. Krekića; pisec razgaljuje v njem naše »gospodarske kroge«, ki se bore za poslabšanje socialne zakonodaje, ne da bi jo doobra poznali. — Češki politik dr. Winter opisuje »Novi režim v Češkoslovačkoj« in ob koncu ugotavlja, da je danes v češkoslovaški republiki nemogoče vladati proti organiziranemu delavstvu. — Eden izmed najboljših esejistov »Socialne misli« je brez-

dvomno Mirko Kus-Nikolajev, ki v eseju »Hooverov juriš na Evropu« razpravlja o kapitalizaciji Evrope z ameriškim kapitalom; članek je pisan zanimivo in dokazuje dobro poznavanje stvari. — Dva članka, in sicer »Socialni motivi u komunalnoj politici« (G. Berberović) in »Čista i nečista industrija« se pečata s komunalno politiko, ki jo vodijo ljudje, ki nimajo ravno preveč socialnega čuta. — Prav zanimiv je tudi Henčev prikaz »Mali oglasnik«, ki kaže, kako se v malih oglasih zrcalijo socialne razmere posameznih dob. — Prav potrebna bi bila daljša razprava o temi, ki jo je urednik Adžija označil samo v glavnih obrisih, namreč o razmerju med inteligenco in socializmom; avtor skuša pokazati, zakaj je inteligenca vkljub svojemu slabemu položaju sovražna socializmu in vidi vzroke v njeni vzgoji, v nacionalističnih frazah in njeni odvratnosti proti pojmu »razred«. Pisec zaključuje članek s spoznanjem, da uporabljajo intelektualci delavske hrbe le prečesto za to, da splezajo po njih do boljših položajev. Ker gledamo glavno moč v delavski masi, bi mi še dodali, da preveč slabo šolani intelektualci, ki se priključijo delavskemu gibanju, to gibanje le hrome in zavirajo. — Kus-Nikolajev je prevedel iz knjige U. Sinclaira »Mammonart« odstavek »Beethoven«, ki je zanimiv prispevek k vprašanju proletarske kulture. — Ka Mesarić je priobčil dramatično sliko »Žrtva-import-eksport«, ki je umetniško izdelana socialna slika iz sodobnosti. — Stanko Tomašič objavlja recenzije predstav v zagrebškem dramskem gledališču. — Talpa.

Radio.

Iz domaške postaje. Pisalo se je že o ojačenju energije naše postaje, ki bi jo kazalo zvišati že koncem preteklega leta in so prinesli ugodne rezultate. Vendar realizacija te namere ni še definitivna. Izmenjava elektronk je združena s težkočami, ki jih bo treba še premagati.

V načrtu je opustitev Diesel-motorjev, mesto njih pa poraba toka ljubljanske mestne elektrarne ter morda Završnice. Tako bi Domžale postale tudi nekaka električna centrala za vso ljubljansko okolico, s čimer bi se seveda v ugodni meri okoristila tudi naša postaja.

PRISTOPAJTE K

ŠTAJERSKI HRANILNICI IN POSOJILNICI V MARIBORU

Delež stane Din 100— in se obrestuje po 6%. Člane sprejema začasno Ljudska tiskarna, Sodna ulica 20.

MALA NAZNANILA.

Poceni ure, zlatino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri **Albertu Eccarius urar, Maribor, Slomškov trg 5**

LIPUŠ IGNAZ

mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.

MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

TERBUC, Maribor, Glavni trg 4.

Mehanična delavnica

za popravilo vseh vrst gramofonov, šivalnih strojev, pod jamstvom solidne in brezkonkurenčne cene.

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR

TATTENBACHOVA ULICA 14
Zadostuje dopisnica, da pridem po Vaše stroje in gramofone na dom.

ČITAJTE!

novo izišlo, socialno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socialno dramo.

Elektrotehnična delavnica PRATTES & TRABI, Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Vsi letni naročniki dobe **zastoj** 14 karatno originalno ameriškansko

zlato nalivno pero

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio welt«. Naroča se Administration der »Radio welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

TOVARNA „SOFRA“

kartotek, štampiljk in emajlnih tablic, graviranje, prodaja »Adler« pisalnih strojev in vseh v to stroko spadajočih potrebščin.

T. SOKLIČ

Maribor, Aleksandrova cesta št. 43, Trg Svobode (Nova Scherbaumova zgradba)

V tekstilnem bazarju

Vetrinjska ulica št. 15 Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. -- Oglejte si izložbe.

D. ROSINA

Maribor, Vetrinjska ulica 26
nud najugodnejše nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnine, vrvi, špago, papir, šolske potrebščine parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

Ali ste že krili?

svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d. Maribor, Sodna ulica št. 20

Kot najboljše masažno in domače zdravilno sredstvo proti

revmatskim bolečinam

zobo- in glavobolu, prehlajenju, trganju, za negovanje telesa; ust, osvežitev in krepitev mišičevja ter živčevja sploh, se vporablja že pol stoletja **priznana**

LEUJA

MENTOL-DROŽENKA

(francosko žganje)

Dobiva se v originalnih plombranih steklenicah v pristni predvojni kakovosti v vseh drogerijah in trgovinah z mešanim blagom, kakor tudi v vseh prodajalnah Konzumnega društva za Slovenijo.